

O festivalu Kreativna Evropa i ciljevima

Festival Kreativna Evropa je aktivnost Deska Kreativna Evropa Srbije koja ima za cilj da prezentuje javnosti rezultate uspešnih projekata organizacija i institucija iz Srbije koji su podržani kroz program Kreativna Evropa.

Festival u Kragujevcu realizuje se kroz saradnju Deska Kreativna Evropa Srbija sa Evropskom kućom, projektom EU programi podrške, Gradskom upravom grada Kragujevca, Studentskim kulturnim centrom u Kragujevcu i organizacijama i institucijama koje realizuju projekte podržane kroz program Kreativna Evropa.

Šta je Kreativna Evropa?

Kreativna Evropa je glavni program Evropske unije kojim se pruža finansijska podrška ustanovama i organizacijama u sektoru kulture kako bi čuvale, razvijale i promovisale evropsku kulturnu i jezičku raznolikost i kulturno nasleđe.

Program je podeljen u tri potprograma – **Kultura**, koji pokriva sve oblasti kulture i umetnosti, **MEDIA**, koji pokriva audiovizuelne delatnosti i **Međusektorsko povezivanje** koje omogućava saradnju između sektora Kulture i Media i oblast informisanja.

Program Kreativna Evropa u Srbiji sprovodi Desk Kreativna Evropa Srbija kroz svoje tri kancelarije: Kultura desk Srbija pri Ministarstvu kulture RS, MEDIA desk Srbija pri Filmskom centru Srbije i Antena Kultura deska Srbija pri Fondu „Evropski poslovi” Autonomne pokrajine Vojvodine u Novom Sadu. Desk KE pruža stručnu pomoć i savete pri popunjavanju konkursnih prijava, informacije o otvorenim pozivima u okviru programa, informacije o potencijalnim regionalnim i evropskim partnerima, organizuje info dane, treninge i seminare, konferencije i druge aktivnosti umrežavanja, razmene znanja i veština u sektoru kulture i audiovizuelnih delatnosti.

Posetite vebaj: www.kreativnaevropa.rs i informišite se o aktuelnostima, prilikama za edukaciju, seminarima i otvorenim pozivima.

Šta je platforma eumogucnosti.rs

Svaki program Evropske unije koji obezbeđuje podršku za projekte ima posebne uslove za konkursanje i dodelu sredstava. Najpre je potrebno da definišeš sektor kome tvoj projekat pripada, a zatim i da izdvojiš programe koji obezbeđuju podršku u toj oblasti.

Na platformi www.eumogucnosti.rs možeš naći sve programe EU koji u okviru svojih aktivnosti imaju javne pozive, grantove, konkurse, zajmove. Svi detalji, uključujući i važne kontakte, nalaze se u sekciji SEKTORI. Svaki program ima timove za podršku, a oni su polazna tačka za sva pitanja oko prijave projekta.

Neki programi obezbeđuju besplatne obuke za pripremu projektnih aplikacija. Na našoj platformi ćeš pronaći sve o besplatnim obukama koje postoje, a ukoliko takav vid podrške nije predviđen u okviru programa koji objavljuje javni poziv, grant, konkurs ili zajam – uvek na internetu možeš da pronađeš sertifikovane predavače za pripremu projektnih aplikacija. Ukoliko je potrebno više informacija uvek nas možeš kontaktirati na info@eumogucnosti.rs.

Šta je projekat EU PROGRAMI PODRŠKE?

Projekat **Podrška učešću u programima Evropske unije** (EU PROGRAMI PODRŠKE) finansiran je od strane Evropske unije u Srbiji a projekat sprovodi NIRAS. Opšti cilj projekta je unapređenje korišćenja sredstava iz programa Evropske unije daljim jačanjem kapaciteta nacionalnih kontakata, relevantnih organa državne uprave, potencijalnih aplikanata i institucija za učešće u programima Evropske unije. Programi Unije koji se smatraju programima u kojima Srbija učestvuje u skladu sa međunarodnim sporazumom potpisanim sa Evropskom komisijom: Horizon Europe, Erasmus+, Kreativna Evropa, Mehanizam civilne zaštite, Carina, Program jedinstvenog tržišta (SMP), Evropski socijalni fond+ (ESF+), Program Digitalna Evropa (DIGITAL), Program Građani, jednakost, prava i vrednosti (CERV), Fiscalis ili njihovi prethodnici. Kroz sprovođenje ovog projekta radjena je analiza potreba za obukama i u odnosu na dobijene rezultate održavaju se radionice i treninzi za sve programe. Poseban naglasak je na jačanju nacionalnih kontakata kako bi se izgradila i osnažila infrastruktura za pisanje projekata.

SATNICA

Ponedjeljak, 3. novembar 2025.

10.00 - Kuća Đure Jakšića /

Predstavljanje EU programa Kreativna Evropa i platforme www.eumogucnosti.rs za ustanove kulture i predstavnike udruženja građana

Utorak, 4. novembar 2025.

10.30 – Druga kragujevačka gimnazija /

KNJIŽEVNI PROGRAM

Projekat: Novi glasovi za novu generacije

Nosilac projekta: Izdavačka kuća BLUM

12.00 – Srednja škola “Knez Aleksandar Karađorđević” /

KNJIŽEVNI PROGRAM

Projekat: Ponos protiv predrasuda: Književnost kao sredstvo osnaživanja žena

Nosilac projekta: Izdavačka kuća KONTRAST

12.00 – Studentski kulturni centar Kragujevac /

Projekcija filma „Slučaj Labudović“

reditelj Mila Turajlić

14.00 Studentski kulturni centar Kragujevac /

Projekcija filma „Otac“

reditelj Srdan Golubović

16.00 – Narodna biblioteka “Vuk Karadžić” - dečije odeljenje /

KNJIŽEVNI PROGRAM

Projekat:

Nosilac projekta: Izdavačka kuća KREATIVNI CENTAR

19.00 – Studentski kulturni centar Kragujevac /

Izložba “Kreativna Evropa 5 projekata”

Nosioci projekata: Fakultet savremenih umetnosti iz Beograda, agencija EARTH PR, udruženje Reaktor, udruženje Prostor, Arheološki institut

20.00 - Studentski kulturni centar Kragujevac /

Koncert

Jasna Jovićević Quanity

Program Festivala Kreativna Evropa je besplatan.

PREDSTAVLJANJE EU PROGRAMA KREATIVNA EVROPA

Desk Kreativna Evropa Srbija

Na programu: ponedeljak 3. novembar / 10 časova / kuća Đure Jakšića

Zainteresovanim organizacijama i institucijama iz sektora kulture, obrazovanja, socijalne zaštite iz Kragujevca i Šumadijskog regiona biće predstavljeno nekoliko godišnjih konkursa za predloge projekata u okviru programa Kreativna Evropa-kultura kao i nekoliko projekata koje realizuju organizacije iz Srbije a koji su podržani kroz program Kreativna Evropa. Biće predstavljena i podrška koju podnosiocima predloga projekata pruža Desk Kreativna Evropa Srbije pri Ministarstvu kulture Republike Srbije. Osim programa Kreativna Evropa biće prezentovana i platforma eumogucnosti.rs kojim upravlja Evropska kuća i Evropska delegacija u Srbiji.

Od ponedeljka 3.11. do četvrtka 6.11.2025 u okviru programa **DESK u pokretu** u Kragujevcu biće održani pojedinačni sastanci sa institucijama i organizacijama zainteresovanim za učešće u programu Kreativna Evropa.

KNJIŽEVNI PROGRAM

Projekat: Novi glasovi za novu generacije

Nosilac projekta: Izdavačka kuća BLUM

Na programu: Utorak 4. novembar / 10.30 časova / Druga kragujevačka gimnazija

Biće predstavljeno 5 knjiga savremenih evropskih autora koje su u okviru projekta prevedene na srpski jezik.

9 ZEČEVA *Virginija Zaharijeva*

Šestogodišnja Manda suočena sa surovošću svoje bake i siromaštvom na selu, pronalazi utočište u vrtu među biljkama i baštenskim patuljcima, kao i u mračnim tavanjskim ćoškovima. Pod uticajem brutalnog državnog režima, baka Nikula, koja takođe vodi svoje lične prikrivene ratove, na Mandi primenjuje tiranske metode vaspitanja, koje će ostaviti trajne posledice na njen život.

Drugi deo romana 9 zečeva prati borbu odrasle Mande da prevaziđe krizu identiteta, pronađe sebe i povрати svoju nekadašnju kreativnost, a ujedno i nastojanje Bugarske da se oporavi od posledica komunističke vladavine. Mlada neustrašiva Manda koja je hrabro podnosi teško fizičko i psihičko nasilje vremenom postaje sredovečna umetnica koja žudi za ljubavlju, traži način da se izbori sa izazovima modernog života i očajnički pokušava da nahrani svoju dušu pišući poeziju i putujući. Kroz putovanja, od kojih su neka inspirisana stvarnim događajima, autorka nas upoznaje s kulturama različitih zemalja, od Rusije i Francuske do Dominike.

Tokom celog romana – koji se mogu čitati i kao memoari, eseji, putopis, kao i zbirka recepata raznih jela bugarske i češke kuhinje koji su obeležili Mandino detinjstvo – u književnoj harmoniji koegzistiraju tragično i komično, lepo i ružno, duhovno i telesno.

TELEGRAF DUŠE *Amanda Svenson*

Roman Telegraf duše tematizuje odnos majke i ćerke Grejs i Ajris Votkins, kao i misteriju njihove porodične istorije i kuće u izolovanom Samersetu. Godina je 1992, iznenada se pojavljuje stranac, a s njim i prve pukotine u mehuru koji je Grejs stvorila oko ćerkinog i svog života. Šest godina kasnije, u Glazgovu, nakon maj- čine smrti i požara u kojem im je izgorela kuća, Ajris počinje da traži svoje mesto u svetu. Samostalni život nije joj doneo odgovore koje je tražila, već samo nova pitanja. Osnivanje benda s Rupertom i potencijalni pronalazak oca pomažu joj da bolje upozna sebe. Međutim, dok se ne reši duhova prošlosti, Ajris neće moći da se okrene budućnosti.

Posle velikog uspeha romana Sistem toliko blistav da zaslepljuje (Blum, 2020), Amanda Svenson u svojoj novoj knjizi ispituje kompleksnost porodičnih odnosa, prokletstvo ljubavi i misteriju porekla koje može suštinski odrediti ljudski život. U okolnostima ekonomske krize u Velikoj Britaniji devedesetih godina prošlog veka, švedska autorka nas vodi kroz intimnu priču sve do današnjih dana, zaokruživši je velikom pandemijom koja je zadesila svet 2020.

MOJ BRAT MESIJA *Martin Vopenka*

Šta bi se desilo kada bi se u bliskoj budućnosti usred Evrope pojavio novi Mesija? Da li bi ga ljudi prihvatili? I da li bi bilo moguće utemeljiti novu religiju?

Godina je 2096. i suša traje već duže vreme. Korito Vltave je presušilo. Ipak, naučni projekat preusmeravanja dela sunčevih zraka u stratosferi budi novu nadu. Upravo tada, tokom prve kiše, u praškoj četvrti Holešovice rađa se Eli.

Godine 2168, u grčkoj naseobini, Elijev stariji brat Marko propoveda onima koji su preživeli najstrašniji egzodus u istoriji čovečanstva. Eksperiment je izmakao kontroli i novo ledeno doba počelo je da se širi sa severa. Za sada je samo šačica najvernijih poverovala u mesijanstvo Elija.

Roman, geopolitički smešten u Centralnu Evropu i na Balkan u rasponu od 80 do 150 godina, prikazuje moguće buduće scenarije političkog i ekološkog razvoja.

Autor, uverljivo i sa izrazitim osećajem za psihologiju likova, opisuje koliko bi bola, ljubavi, mržnje, sumnji i nade moglo doneti rođenje nekoga ko bi u ljudskoj istoriji mogao odigrati istu ulogu kakvu je nekada imao Isus. U isto vreme, i Hristovo učenje i njegova smrt bili su praćeni nerazumevanjem, a verovatnoća da će njegova priča iznedriti svetsku religiju bila je gotovo nikakva. Isti je slučaj i sa Elijem – što dodatno naglašava promišljenost autorove ideje.

AKABADORA *Mikela Murđa*

U zabačenom mestu na Sardiniji, seoska švalja Bonarija Urai ima dugogodišnji savez s mrtvima: njen zadatak je da ljudima na izdisaju okonča patnju i pomogne im da pronađu svoj mir. U selu je svi poštuju, ali je se i plaše, jer obično, kada ona uđe u kuću, neko iz nje neće izaći živ. Već vekovima te starice smatraju ovozemaljskim milosrdnim anđelima.

Misteriozna Bonarija uvek je obučena u crno, ne govori puno i ima dar da prepozna i razume tamu u ljudima. Kada usvoji Mariju, tokom '50-ih godina prošlog veka, zauzvrat će tražiti da se jednog dana, kad dođe vreme, Marija pobrine za nju.

Kao četvrta ćerka u siromašnoj porodici koja je se rado odrekla i ustupila je starici, nesrećna devojčica nije navikla na pažnju, pa joj zato godi naklonost Bonarije, koja joj je uz to ponudila dom i budućnost. Ipak, Marija jednog dana saznaje čime se starica zapravo bavi, ogorčena napušta dom i seli se u Torino. Posle dve godine, stiže joj poruka da je Bonarija na samrti: došlo je vreme da joj otplati svoj dug. Starica užasno pati u bolovima i treba joj olakšati put na onaj svet. Jer upravo je to dužnost akabadore – poslednje majke.

Dirljiva meditacija o životu, smrti i moći ljubavi, koja nas jedina drži vezane za ovaj svet, Akabadora na fascinantna način tematizuje pitanje eutanazije, kao integralnog dela sardinijske tradicije.

Roman je preveden na brojne jezike, ovenčan je sa sedam prestižnih književnih priznanja, od kojih je svakako najpoznatije Nagrada Kampijelo.

SINGULARNOST *Balsam Karam*

U neimenovanom primorskom gradu, preplavljenom izbeglicama i podeljenom na bogate i siromašne zone, majka iz raseljene porodice, lutajući ka litici, očajnički doziva ime svoje nestale kćerke. Njena potraga traje sve dok je bol ne savlada i, iscrpljena, ne završi u morskoj provaliji. Preostala deca koju je ostavila za sobom sada su siročad. Tragediji prisustvuje druga žena — trudnica iz dalekog grada — koja će kasnije, boreći se s gubicima iz prošlosti, odbijati da rodi svoje mrtvo dete, verujući da, dokle god ga nosi u sebi, ono nije u potpunosti izgubljeno.

Isprepleten između ovih narativa, cirkularne kompozicije, roman tematizuje majčinstvo, raseljenost i traumu provučene kroz filter „crne rupe tuge”, gde iskustva teže ka singularnosti. Balsam Karam vešto prepliće vremena i identitete. Deca, jedini likovi sa imenima, stoje kao posveta stradalima. Singularnost Balsam Karam govori o gubitku i čežnji – o majci koja nedostaje svojoj deci, o deci koja nedostaju majci i o svima kojima nedostaje sopstvena zemlja dok pokušavaju da osete tlo nove domovine pod nogama.

KNJIŽEVNI PROGRAM

Projekat: Ponos protiv predrasuda: Književnost kao sredstvo osnaživanja žena

Nosilac projekta: Izdavačka kuća KONTRAST

Na programu: utorak 4. novembar / 12.00 časova / Srednja škola “Knez Aleksandar Karađorđević”

Biće predstavljeno 9 knjiga savremenih evropskih autorki koje su u okviru projekta prevedene na srpski jezik.

KRALJICA U BEKSTVU *Violen Uisman*

Lepa i magnetična Katrin previše puši, prebrzo vozi, suviše se smeje i previše ekstravagantno voli. Haotična, zagonetna i veća od života, ona je žena kojoj je „draže bilo da se udavi, nego da živi u mirnim vodama“. Ipak, kada je hospitalizuju nakon trećeg razvoda i mentalnog sloma, sve se menja. Upravo u toj tački, u kojoj svedočimo gašenju jedne vatrene nezauzdane ženske prirode, krije se pravi početak ovog romana. Ono što se isprva predstavlja kao veličanstveni spomenik ženi koja je ceo život provela u bekstvu, na širem planu ukazuje se kao porodična povest. Jer naratorka ove priče zapravo je Katrinina ćerka Violen.

Kombinujuću spektakularnu žestinu jezika, sa crtom crnog humora i zadivljujućom emocionalnom hrabrošću, Violen Uisman nam u svojoj debitantskoj prozi, zagnjurenju duboko u detinjstvo i odrastanje sa harizmatičnim, manično depresivnim roditeljem, nudi senzibilno i pronicljivo propitivanje ženstvenosti i majčinstva. Kroz tri dela ove hrabre autofikcije, perspektiva naratorka menja se od dečje naivnosti, preko adolescentskog otpora prema majci do prihvatanja i razumevanja koje donosi odraslo doba.

PORODIČNI REČNIK *Natalija Ginzburg*

Jedna obična italijansko-jevrejska porodica, autorkina ali ne samo njena, prikazana je u ovoj knjizi s prisnošću, kroz specifičan jezik i rituale koji dele njeni članovi. Taj rečnik Levijevih postaće simbol njihove bliskosti i zajedništva u mračnim vremenima pred Drugi svetski rat i za vreme njega. Jačanje fašističke ideologije usko je povezano sa promenama u porodičnom životu, koji se iz ustaljene rutine survao u bezdan straha i neizvesnosti.

Natalija Ginzburg u Porodičnom rečniku osvjetljava i živote drugih intelektualaca, poput Đulija Einaudija i Čezarea Pavezea, pretvarajući ih u likove istovremeno krhke i snažne, humane a istorijski značajne. Kroz tragedije i gubitke, uključujući herojstvo sopstvenog supruga u antifašističkom otporu, ova knjiga, koja žanrovski izranja iz tačke susreta romana, memoara i autobiografije, ostaje svedočanstvo o otpornosti, nesuslovitosti čovekovog vitalizma i trajnoj moći pripovedanja.

GOVOR *Kerstin Prajvus*

Zbirka Kerstin Prajvus nudi naturalističke i bizarne slike tela i njegovog razaranja, čime se egzistencijalna pitanja smeštaju u svakodnevni registar. Svet ove zbirke obiluje besmislenim nasiljem, koje se čini kao jedini moguć odgovor na sukob između čoveka i sveta i postaje integralni činilac teksta. Neobičan odnos autorke prema jeziku omogućava stvaranje upečatljivih pesničkih slika koje pomeraju kako način opažanja sveta tako i sam govor. O inventivnosti Govora svedoči i činjenica da je Nemačka akademija za jezik i poeziju ovu zbirku proglasila za jedno od najboljih poetskih ostvarenja 2012. godine.

PLIMA *Inga Abele*

Višestruko nagrađivan, roman Plima savremene letonske spisateljice Inge Abele predstavlja tekstualni vrtlog slika i metafora, koji vas u talasima preplavljuje zapletima i obrtima, poznatim, makar u obrisima, iz kriminalističkih i ljubavnih romana, a istovremeno rasklimava čvrste okvire žanra insistirajući na jeziku, kako u opisima, tako i u uverljivo izvedenim dijalozima.

Isripovedan u inverziji, u izvesnom hronološkom ogledalu, od kraja ka početku, sa povremenim digresijama i iz više različitih perspektiva, tekst nam otkriva prelomne tačke iz života junakinje Jeve, podvojene i haotične ličnosti sklone dugim šetnjama, melanholiji, nostalgiji i magnovenjima koja se pretaču u tekst u vidu nežnih rečenica, lutajućih motiva i repetitivnih pejzaža. Roman traži prepuštanje plimi, postupno nam otkrivajući kompleksnu motivaciju glavne junakinje, ali i zagonetnost centralnog zapleta, skiciranog oko ljubavnog trougla i misterioznog ubistva.

KRALJICA BACA PEGLU *Dorota Maslovska*

Roman *Kraljica baca peglu* Dorote Maslovske je kao rep pesma sa ulice, hvatajući ritam života u varšavskim blokovima, među ljudima bez lica i nade, on je brutalan i surov. Maslovska meša vulgarno i poetsko, reklame i mitove, svakodnevicu i apokalipsu, stvarajući šokantnu, ali zavidljivu sliku sveta u kojem junaci traže ljubav, dostojanstvo i sopstveno mesto u haosu. U drugi plan ulazi i sama autorka – em-si Doris – koja razbija iluzije, preuzima glas i pretvara roman u gorku pesmu o savremenoj Poljskoj, njenim društvenim lomovima i kolektivnim opsesijama.

Ovo nije priča o lepoti, već o njenom odsustvu. Nije roman o sreći, već o bolnoj potrebi da se bude primećen, voljen i živ. Maslovska donosi jezik ulice na književnu scenu, razbija norme i istovremeno nudi oštar komentar o tranzicijskoj stvarnosti, o padu ideala i o grotesknim snovima koji prekrivaju ruševine društva.

Kraljica baca peglu je knjiga koja se ne čita tiho – ona se sluša, kao glas pun besa i ironije, koji ne da mira ni čitaocu ni društvu koje opisuje.

ANTARKTIK LJUBAVI *Sara Stridsberg*

Roman *Antarktik ljubavi* švedske spisateljice Sare Stridsberg uvodi nas u svet mračnih i maglovitih predela, glečera i spar nih šuma, močvara i jezera, u zagušljivu atmosferu izbrušenu jezikom metafora i mutnih slika, kroz koje tu i tamo probija svetlost. Sred tog magnovenja roman raskriva priču o femi cidu, ispričevanom iz perspektive žrtve – mlade devojkke Ini, heroinske zavisnice i prostitutke – koja se, ostavljena pod zemljom, pripovedno izmešta sa Zemlje, posmatrajući izda leka svet koji je ostao iza nje. U tom svetu pratimo život njenih roditelja, Ivana i Rakše, u potrazi za odgovorima o okolnostima zločina, ali i o sebi i drugima, pratimo odrastanje dvoje dece – Valea i Sulvejg – smeštenih u različitim hraniteljskim porodicama, pratimo ži vot ubice i pratimo povratak svemu što je dovelo do ubistva, iznova i iznova. Pomalo Snežana, pomalo Bogorodica, po malo Euridika – pripovedačica nas dovodi pred velike dileme književnih klasika, otvorene u kontekstu savremenog sveta, i sa pozicije društvene margine. *Antarktik ljubavi* je roman koji ne nudi odgovore, već konstantno pokreće pitanja, nji šuci nas magičnim jezičkim predelima.

MOJI MUŠKARCI *Viktorija Čelan*

Priča o prvoj i jednoj od najvećih ženskih serijskih ubica u Americi, priča o Bel Gunes, poznatoj i kao Crna Udovica i Ženski Plavobradi, vodi čitaoca kroz mračne staze njenog uma. Junakinja napušta rodna norveška sela i odlazi preko okeana u potrazi za boljim životom i ljubavlju. Međutim, njen kompleksan unutrašnji svet uvek želi nešto više, što nijedan partner ne uspeva da joj pruži. Opsesivna žudnja i bolna usamljenost slivaju se u jezera mržnje u kojoj će se utapati Bel i njene žrtve.

Iako roman *Moji muškarci* pre svega tematizuje zastrašujuće kutke ljudskog uma, Viktorija Čelan uspeva da ispriča ovu priču nežnim i melanholičnim lirskim stilom i time olakša čitaocu da se probije kroz gustu tamu Beline psihe.

MADONA SA RASKRŠĆA *Lina Kostenko*

Madona sa raskršća donosi presek stvaralaštva Line Kostenko, jedne od ključnih figura ukrajinske poezije druge polovine 20. i početka 21. veka. U njenim stihovima vreme, pamćenje i prolaznost prepliću se sa ličnim iskustvom, dok se intimno i univerzalno neprestano ogledaju jedno u drugom. Kostenko piše sa retkom osetljivošću za unutrašnji život čoveka, ali i za svakodnevicu, prirodu i tihe ritmove postojanja koji nas oblikuju.

Ova poezija je istovremeno introspektivna i otvorena prema svetu, vođena snagom slikovitih metafora i moralnom ozbiljnošću. U njoj se prepoznaje posvećenost promišljanju smisla umetnosti i stvarala štva, naročito u vremenima istorijskih lomova. Kostenko svoje stihove gradi poput finog tkanja, u kojem se poetska imaginacija i iskustvena istina dopunjuju, stvarajući prostor za lično čitanje i tumačenje.

Izbor okupljen u ovoj knjizi pruža uvid u tematske i stilske vrhunce njenog opusa, ali i otvara vrata savremenim dilemama koje prevazilaze granice jednog naroda i jezika. Čitajući Madonu sa raskršća,

susrećemo se sa poezijom koja nas podseća na snagu reči u traganju za smislom, lepotom i otpornošću – čak i kada se svet oko nas menja brže nego što ga možemo pojmiti.

SESTRO, SESTRO *Oksana Zabuško*

Oksana Zabuško, vodeća ukrajinska javna intelektualka, autorka uticajnog romana Terenska istraživanja ukrajinskog seksa, u ovoj zbirci istražuje kompleksne teme koje prožimaju nacionalnu i ličnu istoriju, ukorenjene u kolektivnom pamćenju i svakodnevnim iskustvima žena. U dugim, zavojitim rečenicama koje čitaoca uvode u složene unutrašnje svetove likova, autorka će najintimnije trenutke – porodične odnose, sestrinska rivalstva, osnaživanje ženskog identiteta kroz stalni dijalog sa svojim telom i spoljnim svetom – ukrstiti sa Majdanskom revolucijom, Narandžastom revolucijom, Rusko-ukrajinskim ratom, ne bi li prikazala kako se nacionalne traume reflektuju na ličnim nivoima.

FILMSKI PROGRAM

Filmska projekcija: „Slučaj Labudović”

Nosilac projekta: DRIBBLING PICTURES / RESTART (RS)

Na programu: utorak 4. novembar / 12.00 časova / Studentski kulturni centar Kragujevac

Dokumentarni diptih NESVRSTANI i FILMSKE GERILE (“Non-Aligned & Ciné-guerrillas: Scenes from the Labudović Reels”) autorke Mile Turajlić sastoji od dva dugometražna filma koji nas vode na arhivsko putovanje kroz proces stvaranja projekta Trećeg sveta. Filmovi su bazirani na do sada nikada ranije prikazanim 35mm filmskim materijalima, koje je snimio Stevan Labudović, snimatelj Filmskih novosti, koji je pratio predsednika Tita trideset godina. Prvi film u diptihu posvećen je nastanku Pokreta nesvrstanih i Samitu koji je održan u Beogradu 1961. godine, dok je drugi film uzbudljivo putovanje u arhivske materijale koje je Stevan Labudović snimio tokom tri godine alžirskog rata za nezavisnost. Svaki film stoji za sebe kao iskustvo, ali gledanjem oba dobija se mnogo širi uvid u značaj filmskog materijala koja se čuva u Filmskim novostima. Svetska premijera „Non-Aligned” održana je na Međunarodnom festivalu dokumentarnog filma u Amsterdamu (IDFA), „Ciné-guerrillas” premijerno je prikazan na Međunarodnom filmskom festivalu u Torontu (TIFF), dok je domaća premijera diptiha održana na 28. Festivalu autorskog filma u Beogradu.

<https://www.youtube.com/watch?v=sjZoGPFNnig>

FILMSKI PROGRAM

Filmska projekcija: “OTAC”

Nosilac projekta: Filmska kuća Baš Čelik

Na programu: utorak 4. novembar / 14 časova / Studentski kulturni centar Kragujevac

Film opisuje tragediju i ličnu borbu jednog čoveka kome su zbog siromaštva predstavnici lokalnih socijalnih službi oduzeli decu. Nakon što je njegova supruga pokušala samoubistvo, Nikola, radnik na crno, gubi starateljstvo nad njihovo dvoje djece, koju smeštaju kod privremenih staratelja. Lokalni šef socijalne službe, nakon uvida u Nikoline uslove stanovanja, zaključuje da je Nikola isuviše siromašan da bi osigurao adekvatan život svojoj deci. Povučeni Nikola odlučuje da uloži žalbu Ministarstvu za socijalna pitanja sa sedištem u Beogradu. On iz protesta započinje svoje putovanje, hodajući od sela na jugu Srbije do Beograda. Očajan, ali dostojanstven, želi da pokaže da mu je stalo da na najvišem mestu, u nadležnom ministarstvu, pronađe rešenje za svoj problem. Kroz svoje putovanje, od gubitnika, odbačenog i poniženog čoveka - on postaje heroj.

<https://www.youtube.com/watch?v=hCXUfzEhfKA>

KNJIŽEVNI PROGRAM

Projekat: Čitanje nas povezuje...

Nosilac projekta: Izdavačka kuća KREATIVNI CENTAR

Na programu: utorak 4. novembar / 16.00 časova / Narodna biblioteka "Vuk Karadžić" - dečije odeljenje

Prezentacija "Vodiča za podsticanje čitalačkih navika kod dece"

Glavni cilj projekta Čitanje nas povezuje... jeste unapređenje čitalačkih navika među decom. Poseban fokus stavljen je na mlađe čitaoce, putem raznovrsnih aktivnosti u čiju se realizaciju pored dece uključuju i odrasle osobe iz njihovog okruženja. Radionice obuhvaćene projektom održavaju se u knjižarama širom Srbije, na književnim festivalima i u školama, sa ciljem da se dopre do dece u udaljenim krajevima kako bi se što više mališana upoznalo s raznovrsnošću evropske dečje književnosti. Projekat uključuje i radionice i vebinare namenjene profesionalcima (vaspitačima, učiteljima, bibliotekarima i knjižarima), kao i pažljivo osmišljene marketinške kampanje usmerene ka roditeljima i drugim članovima porodice. Takav pristup inspirisaće odrasle koji rade s decom da aktivno promovišu čitanje i pružice im efikasne alate i strategije za korišćenje književnosti kao pokretača važnih razgovora. Projekat ističe značaj dobrih odnosa u porodici, među prijateljima, sa nastavnicima, a takođe i usmerava decu ka prirodi i aktivnom učenju. Serijom edukativnih i kreativnih sadržaja projekat Čitanje nas povezuje... podstiče i razvija ljubav prema knjigama i čitanju, što je od ključne važnosti za obrazovanje i unapređenje kulture mladih generacija, a sve to se potpuno podudara sa ciljevima i misijom izdavačke kuće Kreativni centar.

IZLOŽBA

Projekti: Multisensory art, EUROMUSE, Bioawaiking, Mad Balkans, SHELeadersVR, StecakLand

Nosioci projekata: Fakultet savremenih umetnosti iz Beograda, agencija EARTH PR, udruženje Reaktor, udruženje Prostor, Arheološki institut

Na programu: utorak 4. novembar / 19.00 časova / Studentski kulturni centar Kragujevac

Multisensory art je regionalni projekat posvećen slepima i slabovidima i za cilj ima da kroz umetnički izraz spoji različite senzorne doživljaje i omogući inkluzivno stvaralačko iskustvo, sa posebnim akcentom na osobe sa oštećenim vidom. U ovaj projekat su uključena tri fakulteta: Fakultet za dizajn u Ljubljani, Sveučilište iz Dubrovnika i Fakultet savremenih umetnosti iz Beograda. On je sačinjen od više radionica, grupnih i samostalnih izložbi, izrada javnih skulptura u prostoru, seminara, predavanja, intervjuva, anketa, publikacija. U ovaj projekat je uključeno šesnaest profesora i saradnika sa sva tri fakulteta. Partner projekta u Srbiji je Savez slepih Srbije.

U okviru ovog projekta su u aprilu mesecu bile organizovane i četiri vajarske radionice pod nazivom: "Zvuk i objekat", "Glina" i "Drvo". Učesnici radionica bile su slepe, slabovide osobe i studenti FSU.

EUROMUSE je projekat koji povezuje muziku i muzeje kroz istraživanje, ko-kreaciju i primenjenu kompoziciju. Njegov glavni cilj je razvoj sinokompozicije — originalne muzike prilagođene izložbama — kao novog interpretativnog alata za muzeje. Projekat uvodi inovativan način uključivanja publike, produbljuje emocionalni doživljaj i podržava pristupačnost za različite posetioce. Kroz saradnju međunarodnih partnera, kompozitora i kulturnih institucija, EUROMUSE pokazuje kako originalna muzika može obogatiti kulturno nasleđe i unaprediti muzejsku komunikaciju. Uticaj projekta ogleda se u uspostavljanju primenjene muzike kao održive i prenosive prakse koja jača inkluziju, kreativnost i međukulturni dijalog širom Evrope. Projekat se zasniva na participativnom modelu koji podstiče agilnu saradnju između kompozitora, muzeja, istraživača i aktivnih muzejskih posetilaca poznatih kao Community Muse Boards (CMB). Do sada je realizovano šest sinokompozicija za tri muzeja — u Atini, Maçao i Rimu — koje su komponovale autorke i autori izabrani među 110 prijavljenih iz 26 evropskih zemalja. Na prezentaciji su pred-premijerno predstavljene sinokompozicije za evropske muzeje.

Ludi Balkan je projekat transformacija psihijatrije kroz umetnost, kreiran da odgovori na postojeće izazove i nedostatke u oblasti besplatnih, dostupnih usluga mentalnog zdravlja u zajednici zasnovanih na korišćenju umetnosti i art terapije, prakse koja se pokazala veoma uspešnom u pružanju podrške ljudima koji se bore sa izazovima u oblasti mentalnog zdravlja, posebno sa iskustvom psihoze. Još jedan važan fokus ovog projekta je promocija umetničkih dela nastalih u koprodukciji profesionalnih umetnika i korisnika psihijatrijskih usluga. Misija projekta Ludi Balkan je kreiranje platforme za korišćenje umetnosti kao alata podrške korisnicima psihijatrijske nege u zemljama bivše Jugoslavije, omogućavanje ko-kreacije umetničkih dela profesionalnih umetnika i korisnika psihijatrijskih usluga u cilju socijalne inkluzije i međunarodne promocije, da ponudi inovativni program kursa art terapije univerzitetima u regionu i novi alat za unapređenje prakse osoblju mentalnog zdravlja u psihijatrijskim ustanovama.

Aktivnim dijalogom i zajedničkom umetničkom produkcijom 13 profesionalaca i umetnika, kao predstavnika društva u tri balkanske zemlje i 32 korisnika psihijatrijskih usluga, i prekograničnom saradnjom, biće proizvedeno 25 unikatnih umetničkih dela kroz 88 radionica, 288 grupa podrške i 16 sastanaka. Osnovni cilj je informisanje javnosti, smanjenje straha i predrasuda, stigme i diskriminatornih stavova i ponašanja i podrška socijalnoj inkluziji korisnika psihijatrijskih usluga.

BioAwaking projekat okuplja umetnike, naučnike i aktiviste iz Srbije, Bosne i Hercegovine, Slovenije i Hrvatske u zajedničkom istraživanju odnosa čoveka i prirode. Projekat nastoji da preispita način na koji razumemo život, tehnologiju i ekološku odgovornost, razvijajući nove prakse u okviru bioarta – umetnosti koja koristi žive materijale i biološke procese.

Kroz forume, radionice, laboratorije i izložbe, učesnici istražuju mogućnosti povezivanja umetnosti i nauke kao prostora zajedničkog delovanja. Umesto da prirodu posmatra kao resurs, BioAwaking je tretira kao partnera u stvaranju, otvarajući pitanja etike, održivosti i solidarnosti među vrstama.

Dokumentarni film BioAwaking (trajanje: 20 min, uzrast: 16+) prikazuje razvoj bio i hibridne umetnosti širom Evrope. Prateći procese saradnje i istraživanja, film otkriva kako umetnost i nauka mogu zajedno oblikovati nove načine razumevanja života i odgovornosti prema svetu koji delimo.

U okviru dva projekta Arheološkog instituta razvijene su VR aplikacije koje se mogu pratiti preko VR headsetova.

SHEadersVR projekat vodi u vreme srednjovekovnog Balkana i pruža mogućnost korisnicima da se upoznaju sa izuzetnim vladarkama tog doba, njihovim životnim pričama i okruženjem, otkrivajući zensku istoriju ovog perioda koja često nije imala dovoljno pažnje ni u nauci ni među publikom.

StecakLand projekat pruža uvid u obilje motiva i simbola srednjovekovnih stećaka Uneskoveg kulturnog dobra. Motivi su ozivljeni kroz price i virtuelnu realnost omogućavajući bolje razumevanje verovanja srednjovekovnih ljudi i običaja sahranjivanja.

MUZIČKI PROGRAM

Koncert Jasna Jovičević Quinary

Na programu: utorak 4. novembar / 20.00 časova / Studentski kulturni centar Kragujevac

Dr Jasna Jovičević

muzičarka, kompozitorica, naučna saradnica

<http://www.jasnajovicevic.com>

Tokom umetničke rezidencije u Hrvatskoj, u okviru programa Culture Moves Europe, Jasna je boravila u Art Organisation CARGO i sarađivala sa priznatim hrvatskim saksofonistom Capri Damirom Kafkom i slovenačkim saksofonistom Ceneom Resnikom. Tokom mesec dana istraživačkog rada i zajedničkih proba razvili su novi umetnički materijal koji je premijerno izveden na međunarodnom festivalu slobodne

i improvizovane muzike Impromonday (18–20. septembar 2023.) u zagrebačkom klubu Močvara. Performans je istraživao zvukovne identitete i relacione sisteme performativnosti kroz kolektivnu improvizaciju tri saksofona, ispitujući mogućnosti prevazilaženja ustaljenih praksi improvizacije i izvođenja. Projekat se fokusirao na svesno (mindful) muzičko stvaranje i introspektivne procese koji povezuju telo, um i zvuk u realnom vremenu. Zabeleženi koncert objavljen je na albumu "Triple Reed - Sound Fields" (Jazz Cerčno Records, 2024), čime je rezidencijalni proces dobio svoj trajni umetnički izraz. Poslušajte album:

<https://jazzcerkno.bandcamp.com/album/sound-fields>

Kompozitorka i saksofonistkinja, liderka Jasna Jovičević, istražuje kreativni proces u komponovanju i improvizaciji, percepciji i produkciji autorskse muzike. Muzika Jasne Jovičević kvinteta je moderna džez muzika, pisana za gudački kvartet, saksofone, bas klarinet, flautu, spacedrum i glas. Interakcija kroz muzičku improvizaciju između učesnika skladno prožima savremeni pristupom kamernog ansambla.

U novom programu Jasna Jovičević Quinary-ja predstaviće se najnoviji autorski material 2025., kao i autorska muzika sa poslednja dva albuma; „Flov Vertical“ objavljen od strane britanskog FMR Records-a i „Sounding Solitude“, koji je objavio britanski State51 Conspiracy Records. Ova grupa unosi muzičku svežinu svojom originalnošću, otvorenim formama i slobodom uokvirenom savremenim izrazom gudačkog formata. Svih pet muzičara/ki su izuzetni/e improvizatori/ke sa širokim spektrom iskustva u inovativnom pristupu u muzici 21. veka.

<https://youtu.be/rFSI4I10a9k>